

простору вищої освіти і організацію фундаментальних наукових досліджень, що ведуть до технологічних проривів та інновацій.

Відтак, принципового значення набуває визначення нової ролі і стратегічного значення розширення підготовки науковців вищої кваліфікації, модернізації діяльності аспірантури і докторантури в Україні, урахування в цьому процесі досягнень теорії і практики розвинених країн Європи і світу, формуванні на цій теоретичній основі висновків і пропозицій.

Література

1. Євтодюк А.С. Синергетика і освіта ХХІ століття // Освіта і управління. — 2002. — Т.5. — №3. — С. 127–135.
2. Коваленко О.П. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. — Педагогічна преса, 2003. — С. 13–15.
3. Лащихіна В.Ю. Науково-педагогічна діяльність професорсько-викладацького складу в університетах Франції на сучасному етапі / В. Лащихіна // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: зб. наук. пр. / за заг. ред. М. Євтуха. — К.: КНЛУ–НМАУ, 2008. — Вип. 37. — С. 173–175.
4. Education at a Glance. OECD Indicators. Edition 2001, 2002, 2005, 2008. Key data on Education in Europe. — 2005.

Дутканич Н.Ф.

учитель загальноосвітньої школи №253, м. Київ

Петюх В.М.

кандидат економічних наук, професор

завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА РІВНІ ДОПРОФІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Підприємницька культура трактується як здатність особистості втілювати ідеї у сферу економічного життя, як інтегрована якість, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, а також спроможності планувати та організовувати підприємницьку діяльність. На нашу думку, підприємницька культура — це інтегральна психологічна якість особистості, яка проявляється в мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових економічних ідей і дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті. Наявність підприємницької культури дає змогу особистості знаходити та застосовувати оптимальне поєднання ресурсів у процесі виробництва, створювати і впроваджувати в економічне життя суспільства інновації, йти на певний ризик, необхідний для виконання поставленої мети. Для цього підприємець повинен мати ділові та особистісні якості, володіти лідерськими якостями, уміти розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення в умовах невизначеності, працювати в команді,

стимулювати й мотивувати зусилля працівників, створювати організаційні структури.

Формування підприємницької культури учнів загальноосвітніх шкіл сьогодні відбувається не тільки через зміст навчального предмета, а і через форми, методи, технології навчального процесу. При цьому форми, методи і технології навчання мають створювати можливості школярам виконувати ті ролі, завдання, шукати такі розв'язки проблем, робити такі відкриття, які їм доведеться застосовувати у повсякденному житті. Зокрема, в практиці авторів даної статті використовуються такі методи, залежно від бажаних ефектів:

- методи, що ґрунтуються на вміннях критичного мислення, умовиводу, аналізу, оцінювання й узагальнення фактів. Для реалізації цього виду цілей служить: мозковий штурм, SWOT-аналіз, ПНЦ, лекція з презентацією і робота з текстом-джерелом;

- методи, що сприяють формуванню відповідальності, здійсненню й оцінюванню вибору, а також прийняттю рішень з повним усвідомленням наслідків. Корисними для нас будуть: «дерево прийняття рішень», методи дискусії (дебати, «шість капелюхів», «критерійний покер», дискусія на бали, метаплан);

- методи, що розвивають уяву, ґрунтуються на емоціях і переживаннях учня, а також створюють умови для дії: драма, моделювання, рольова гра, «асоціативний куц», ментальні карти;

- методи, які добре відомі й часто застосовуються — лекція з презентацією, робота з текстом-джерелом, співпраця й робота в малих групах, експертні групи, зупинки з завданнями, а також проект.

Які ж активні методи є доцільними на різних етапах уроку? Так, на початку вивчення нової теми доцільним є створення проблемної ситуації, що викличе в дітей здивування та пробудить інтерес і зацікавленість. На початковому етапі уроку бажано застосовувати нескладні інтерактивні вправи — «Мозковий штурм», «Мікрофон», «Коло ідей» тощо. Повідомлення, словесно оформлене устами учнів, під час мотивації навчальної діяльності стає своєрідним «містком» для розуміння нового. Підприємливість варто розвивати за допомогою роботи в групах і парах. Така навчальна діяльність формує відповідальність за спільний результат, а ще навчає учнів співпрацювати – спілкуватися між собою, бути лідерами й підлеглими, дискутувати, переконувати, відстоювати власні позиції, іти на компроміс тощо. Щоб заохотити до активності й почути думку кожного учня, слід упроваджувати такі техніки, як «Метаплан», «Продовж речення», «Оксфордські дебати», дискусії тощо. Викликають зацікавленість до вивчення предмета такі творчі завдання: «Доповни сюжет», «Лист-звернення», «Залиш останнє слово для мене» тощо. Рекомендовано використання різних форм ігрових технологій. На наших уроках, де панують ігрові технології, немає одноманітності, монотонності; створюються умови для всебічного розвитку дитини, її здібностей. Досить ефективними для розвитку підприємницьких якостей є рольові ігри, які допомагають учням уявити себе експертами в певній сфері, продемонструвати знання, вміння, часто здобуті завдяки методу випереджувальних завдань.

Метод проектів вважається основною технологією формування ключових життєвих компетентностей учнів, зокрема й підприємницької. Адже діти, працюючи над створенням проектів, навчаються критично мислити, чітко усвідомлювати, де і як можна застосовувати набуті знання, генерувати нові ідеї, бути комунікабельним, постійно самовдосконалюватися. Вибір конкретного методу, а також спосіб його реалізації залежить від того, з якою групою учнів ми працюємо. Адже групи різні щодо зацікавлень, потреб, можливостей тощо. Отже, ми повинні пізнавати учнів, зокрема через розмови з ними, спостереження й обмін думками з іншими вчителями. Крім цього, на вибір методу мають вплив такі фактори, як кількість учнів у класі, попередній досвід учнів, матеріальне середовище (наприклад, розташування меблів у класі).

Учитель має свідомо підходити до створення підприємницького духу на уроках, що підвищить рівень досягнень учнів і дасть їм змогу ефективніше опановувати не тільки підприємницьку культуру, але й відношення до особистого життя. Адже не кожен учень мріє стати підприємцем, однак кожен хоче стати успішною людиною.

Кокіца С.Є.

учитель трудового навчання, викладач предмету «Людина і світ професій»

ЗОШ I–III ступенів

с. Петропавлівська Борщагівка, Києво-Святошинського району Київської області

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Ринкова економіка, до якої з труднощами, протиріччями, але неминуче крокує Україна, припускає економічний і соціальний суверенітет особистості, свободу вибору для кожного, повну особисту відповідальність за благополуччя своє і своєї родини. Соціальні зміни, що відбуваються в Україні, ставлять особистість у складні психологічні умови, пов'язані з процесом зміни громадської свідомості.

Це впливає на картину мотивації праці, оцінку людиною власного положення, тому потрібні додаткові педагогічні засоби, спрямовані на те, щоб на основі знань і вмінь, отриманих через різні види діяльності в конкретній сфері, учні могли набути навичок самостійних дій і прийняття рішень в умовах вибору з низки альтернативних варіантів.

Підвищення економічної культури особистості набуває у зв'язку з цим особливої актуальності, оскільки при низькій економічній грамотності населення, відсутності навичок економічної діяльності та почуття відповідальності за соціально-економічний розвиток країни всі намічені реформи так і залишаться на стадії теоретичного обговорення.

Ринкова економіка передбачає, що кожна людина, дбаючи про свій добробут, про добробут своєї родини, щоденно протягом усього життя робить економічний вибір, приймає економічні рішення і відповідає за їх наслідки, покладаючись, головним чином, на власні зусилля і власний хист.